

bijlage

Onderzoeksopzet periodieke rapportage artikel 4 Koninkrijksrelaties

Bijlagenummer	1
Datum	31 mei 2024
Ons kenmerk	2024-0000363436

Doel

Met de periodieke rapportage (voorheen beleidsdoorlichting) worden de doelmatigheid en doeltreffendheid onderzocht van het gevoerde beleid op artikel 4 'Bevorderen van de sociaaleconomische structuur' van de begroting van KR (IV), in de periode 2016 tot en met 2023. De uitkomsten van deze periodieke rapportage zijn van belang voor het bijsturen en verbeteren van huidig en nieuw beleid.

Vraagstelling

De centrale onderzoeksvraag van deze periodieke rapportage luidt:

In hoeverre heeft het gevoerde beleid op Artikel 4 geleid tot het ondersteunen bij het creëren van een betrouwbare en goed functionerende overheid en daardoor merkbare positieve verandering in het leven van de burgers in de Caribische delen van het Koninkrijk en was de inzet op het versterken van de uitvoeringskracht, het inzetten van kennis en expertise en het coördineren van de Rijksinzet doelmatig en doeltreffend?

In een periodieke rapportage is ook ruimte om aanvullende vragen te stellen. De volgende aanvullende onderzoeksvragen zijn geformuleerd:

1. In hoeverre zijn de beleidsdoelstellingen van artikel 4 nog steeds actueel en realistisch en zo nee, hoe kunnen deze dan worden aangescherpt?
2. Op welke wijze heeft BZK haar rol ingevuld en ontwikkeld in de periode 2016-2023 in relatie tot de Caribische delen van het Koninkrijk?
3. Er zijn verschillende sturingsmechanismen denkbaar bij het financieel bekostigen van taken van openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en

Saba. De onderzoekers wordt gevraagd te reflecteren op de wijze waarop vanuit artikel 4 hier inmiddels invulling aan wordt gegeven.

4. Welke aanbevelingen zijn er op het gebied van monitoring en evaluatie met oog op een volgende periodieke rapportage op dit thema?

Financieel overzicht

Artikel 4 is opgesplitst in twee onderdelen: een artikel over de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten (artikel 4.1) en een artikel over de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Caribisch Nederland, artikel 4.2). De budgetten op deze twee artikelonderdelen over de periode 2016-2023 zijn hieronder in twee tabellen weergegeven in duizenden euro's.

<i>Curaçao, Sint Maarten en Aruba (artikel 4.1)</i> (bedragen x € 1.000)						
Jaar	Opdrachten	Inkomens-overdracht	Bijdragen Landen	Overige bijdragen	Subsidies	Totaal
2016	1.039	2.340	500	1.402	0	5.282
2017	748	2.239	4.416	163	0	7.566
2018	241	2.545	2.847	164	0	5.797
2019	160	2.992	2.944	171	268	6.535
2020	457	1.718	3.380	110	39.700	45.365
2021	657	1.450	5.487	121	31.534	39.249
2022	3.815	1.016	49.947	121	2.190	57.089
2023	2.665	854	6.008	276	15.230	25.033
Totaal	9.782	15.154	75.529	2.528	88.922	191.915

<i>Caribisch Nederland (artikel 4.2)</i> (bedragen x € 1.000)						
Jaar	Opdrachten	Inkomens-overdracht	Bijdragen OL	Overige bijdragen	Subsidies	Totaal
2016	910	3.303	7.908	0	592	12.713
2017	1.014	1.385	10.045	642	707	13.793
2018	558	26.501	10.016	346	459	37.880
2019	836	3.017	17.799	0	693	22.345
2020	478	2.263	5.035	0	3.854	11.630
2021	786	2.138	7.549	0	3.558	14.031
2022	612	3.135	13.339	0	2.090	19.176
2023	1.464	2.259	11.960	868	2.328	18.879
Totaal	6.658	44.001	83.651	1.596	14.281	150.447

De kern van de uitgaven op artikel 4 zien op het bijdragen aan een betrouwbare en goed functionerende overheid. Dit vindt plaats door middel van subsidies, opdrachten en bijdragen aan de medeoverheden zelf. Op artikel 4 worden verder ook de inkomensafdrachten verantwoord van politieke ambtsdragers, in het bijzonder die ten tijde van de Nederlandse Antillen.

De stijging van de reguliere beleidsuitgaven aan zowel de landen als Caribisch Nederland is in lijn met de toegenomen betrokkenheid vanuit Nederland om de bestuurs- en uitvoeringskracht van de eilanden te versterken. Dat geldt in het bijzonder voor de bestuurlijke ingreep op Sint Eustatius. Vanuit dit begrotingsartikel werden tevens substantiële middelen verstrekt voor kinderrechten en sociaaleconomische initiatieven. Deze laatste regeling, een gebundelde geldstroom van middelen vanuit vooral SZW en VWS, werden tot en met 2020 eveneens van dit begrotingsartikel verstrekt.

Artikel 4 wordt verder ook benut als restartikel voor andere (incidentele) uitgaven die nodig zijn in de Caribische delen van het Koninkrijk. Het gaat hier om substantiële bedragen, die daardoor in financiële zin een belangrijk onderdeel zijn van dit begrotingsartikel over de periode 2016-2023. Het gaat bijvoorbeeld om uitgaven als gevolg van de coronacrisis (voedselpakketten, Bonaire International Airport, connectiviteit), de vreemdelingenbewaring op Curaçao en het oplossen van de pensioenproblematiek in 2018 van het Pensioenfonds Caribisch Nederland.

Onderzoeksmethode en aanpak

De periodieke rapportage wordt uitgevoerd met inachtneming van de verplichte elementen die een periodieke rapportage moet bevatten conform Artikel 4, lid 5 van de Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek. Dit betreft onder andere een beschrijving van de (gereconstrueerde) beleidstheorie.

Insteek van de periodieke rapportage is dat alle budgettaire inspanningen die invloed hebben op de beleidsinspanningen worden betrokken bij de rapportage. Een eventuele afbakening hierin zal plaatsvinden in overleg met de onderzoekers en het ministerie van financiën.

De periodieke rapportage betreft een ex post-syntheseonderzoek. Dit betekent dat na het uitvoeren van het beleid een onderzoek wordt uitgevoerd naar de doelmatigheid en doeltreffendheid (ex post) op basis van bestaande bronnen (synthese). Hiervoor worden eerder afgeronde onderzoeken en evaluaties gebruikt en daar waar deze ontbreken kan dit mogelijk worden aangevuld door aanvullend onderzoek.

De volgende evaluaties zijn beschikbaar:

- Evaluatie Kleine projectenfonds (KPF);
- Evaluatie TOP;
- Evaluatie kinderrechten / rapporten UNICEF;
- Onderzoek naar covid steunprogramma Caribisch Nederland;
- Onderzoek naar Venezuela-claims Curaçao en Aruba;

- Onderzoek naar Noodsteun CAS-landen

Aanvullend op de evaluaties zijn diverse andere bronnen beschikbaar, zoals (internationale) onderzoeken, beschikkingen, rapporten (bijvoorbeeld van de Algemene Rekenkamer), voortgangsrapportages (bijvoorbeeld bij bestuursakkoorden en bij bestuurlijke ingreep Sint Eustatius), Kamerbrieven, adviezen (bijvoorbeeld van het College Financieel Toezicht) en begrotingen en jaarverslagen van Aruba, Curaçao en Sint Maarten en de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

Naast het syntheseonderzoek op basis van de evaluaties van individuele beleidsinstrumenten, wordt voor die onderdelen van het begrotingsartikel 4 waarvoor beperkt materiaal beschikbaar is gebruik gemaakt van aanvullend onderzoek en interviews met stakeholders. Dit laatste is ook van belang om ook inzicht te krijgen in de doelmatigheid en doeltreffendheid van deze onderdelen.

Speciale aandacht is nog van belang voor de verstrekte bijzondere uitkeringen aan de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Voor deze geldstromen ontbreekt nog adequate informatie. Op korte termijn wordt daarom een feitelijk onderzoek uitgevoerd naar alle bijzondere uitkeringen die tussen 2016 en 2023 zijn verstrekt vanuit de begroting van Koninkrijksrelaties. Dit rapport kan worden benut bij de Periodieke Rapportage.

Organisatie

Een begeleidingscommissie bewaakt de kwaliteit en de voortgang van de doorlichting. De begeleidingscommissie bestaat uit een lid vanuit voorzitter, secretaris, een inhoudelijk expert van DGKR/BO, vertegenwoordiger van de directie Financieel-Economische Zaken (FEZ), de dossierhouders van de Inspectie der Rijksfinanciën (IRF) en de onafhankelijk deskundige.

Bij het proces wordt een onafhankelijke deskundige betrokken. De onafhankelijke deskundige ziet toe op de kwaliteit van de onderzoeksmethodiek en velt een oordeel over de kwaliteit van de uiteindelijke periodieke rapportage. De rol van onafhankelijke deskundige wordt vertolkt door Bernard ter Haar. Hij werkte van 1988 tot 2022 als econoom bij de Rijksoverheid en is actief als bestuurder en verricht adviesopdrachten vanuit de overheid.

Bij deze periodieke rapportage is ervoor gekozen om de werkzaamheden, uit te besteden aan een onderzoeksbureau. BZK is opdrachtgever van dit onderzoek. BZK levert input en doet mee aan inhoudelijke bijeenkomsten over de beleidstheorie en analyse.

Datum
31 mei 2024

Tijdpad

Maart-september 2024	Vorbereiding, instellen begeleidingscommissie, werven onderzoeksbureau en extern deskundige, onderzoeksopzet schrijven en verzenden naar de Tweede Kamer.
September 2024-juli 2025	Onderzoeksfase, synthese en opstellen rapportage.
Augustus-november 2025	Bespreking rapport en conclusies, opstellen kabinetsreactie, bestuurlijke en ambtelijke afstemming, zenden rapport aan Tweede Kamer.